

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 36/2014 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta asetukseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (Yleinen tietosuoja-asetus) sekä direktiiviksi yksilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten henkilötietojen käsittelyssä rikosten torjumiseksi, tutkimiseksi, selvittämiseksi tai niistä syyttämiseksi tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanemiseksi ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (Tietosuojadirektiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 27 päivänä helmikuuta 2015 lähettänyt jatkokirjelmän 4. OM 26.02.2015 asiassa U 21/2012 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Anu Talus, oikeusministeriö
- asiantuntija Niina Harjunheimo, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnot HaVL 30/2014 vp, HaVL 22/2014 vp, HaVL 6/2013 vp ja HaVL 11/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio antoi 25 päivänä tammikuuta 2012 ehdotuksen henkilötietojen suojaa koskevaksi uudeksi EU:n lainsäädäntökehikseksi. Käsiteltävänä oleva asia koskee kokonaisuuteen kuuluvaa ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen

vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus). Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa yhtenäinen tietosuojan taso EU:n alueella sekä yksityis- että julkissektorilla. Tietosuoja-asetuksella korvataan voimassa oleva EY:n henkilötiedirektiivi.

Jatkokirjeessä käsitellään erityisesti yhden luukun mekanismeja ja yhdenmukaisuusmekanis-

mia (VI ja VII luvut) sekä asetuksen II lukua, joiden sisällöstä on ennakkotietojen mukaan tarkoitus sopia OSA-neuvostossa 12.-13.3.2015 (osittainen yleisnäkemyks).

Valtioneuvoston kanta

Suomi on pitänyt tervetulleena komission ehdotusta EU:n tietosuojalainsäädännön oikeudellisen kehikon uudistamiseksi. Suomi on pitänyt

tärkeänä, että EU:n osittain hajanaista ja monimutkaista tietosuojalainsäädäntöä yksinkertaistetaan ja yhdenmukaistetaan siten, että samalla säilytetään tietosuojaan korkea taso.

Yksityiskohtaisempia kantoja esitetään pääasiallisesta sisällöstä kunkin asiakokonaisuuden yhteydessä. Suomella on yleisvarauma asetus-tekstiin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ehdotus yleiseksi tietosuoja-asetukseksi on osa käynnissä olevaa EU:n henkilötietosuojalainsäädännön uudistamista. Tietosuoja-asetuksella on tarkoitus korvata nykyinen henkilötietodirektiivi (95/46/EY). Jatkokirjeessä käsitellään erityisesti yhden luukun mekanismeja ja yhdenmukaisuusmekanismeja (VI ja VII luvut) sekä asetuksen II lukua, joista 12.-13.3.2015 pidettävässä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa pyritään hyväksymään osittainen yleisnäkemyks. Valiokunta on käsitellyt näitä kysymyksiä muun muassa lausunnoissaan HaVL 30/2014 vp ja HaVL 22/2014 vp.

Valiokunta tähdentää uudistuksen tavoitteita ajanmukaistaa ja yhdenmukaistaa EU:n osittain hajanaista ja monimutkaista tietosuojasääntelyä, parantaa digitaalisten sisämarkkinoiden toimintaedellytyksiä sekä vahvistaa EU:n kansalaisten luottamusta sähköisiin palveluihin ja viranomaisten toimintaan. Valiokunta pitää EU:n tietosuojalainsäädännön uudistamista tärkeänä niin henkilötietojen suojan kuin myös eri viranomaisten ja yksityisen sektorin toimintaedellytysten kannalta.

Tietosuoja-asetuksen II luvussa säädettäisiin henkilötietojen käsittelyn periaatteista. Selvityksen mukaan keskeisimmät muutokset liittyvät henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta koskevaan 6 artiklaan ja erityisten tietoryhmien käsittelyä koskevaan 9 artiklaan.

Asetusehdotuksen 6 artiklassa säädetään perusteista, joilla henkilötietoja voidaan käsitellä

lainmukaisesti. Asetuksen johdanto-osaan on otettu Suomen ehdotuksesta lauseke, jolla tarkennetaan niitä tilanteita, joissa rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä tietoja rekisterinpitäjän oikeutetun edun perusteella. Lisäksi 6 artiklaan on palautettu sen toinen kohta, joka koskee tieteellistä, tilastollista ja historiallista tutkimusta sekä arkistointia. Säännös selkeyttää sääntelyä, mihin valiokunta on aiemmin kiinnittänyt huomiota.

Asetusehdotuksessa on myös tarkennettu 6 ja 9 artiklan välistä suhdetta. Lisäksi muun muassa työntekijän oikeutta käsitellä 9 artiklassa tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja on selvennetty. Valiokunta tukee jatkoneuvotteluille asetettua tavoitetta, että asetuksessa tunnustetaan työehtosopimusten asema ja mahdollistetaan kansallinen erityislainsäädäntö työelämän tietosuojasta.

Yhden luukun mekanismin tarkoituksena on ollut se, että esimerkiksi yritys, joka toimii useammassa jäsenvaltiossa, voisi asioida vain yhden tietosuojaviranomaisen kanssa. Yhdenmukaisuusmekanismilla pyritään yhdenmukaistamaan asetuksen soveltamista unionin alueella. Näitä tavoitteita voidaan pitää kannatettavina.

Selvityksen mukaan puheenjohtaja on pyrkinyt löytämään kompromissiratkaisun, joka ottaisi mekanismeissa huomioon yhtäältä läheisyysperiaatteen, toisaalta rekisterinpitäjän tarpeet. Yhteensovittaminen on kuitenkin osoittautunut hankalaksi. Valiokunta on pitänyt kaavailtua menettelyä monimutkaisena ja todennut sen pi-

dentävän käsittelyaikoja ja tuovan lisää hallinnollista työtä sekä rekisterinpitäjille että viranomaisille. Malli voisi johtaa myös useiden erilaisten tuomioistuinratkaisujen syntymiseen. Selvityksen mukaan rakenteeseen on tehty selkeyttäviä muutoksia. Heikkoutena on edelleen se, että useamman jäsenvaltion viranomaiset voivat tehdä päätöksiä samassa asiassa.

Valiokunta pitää valitettavana sitä, että odotettavissa ei ole neuvottelutulosta, joka olisi esillä olevaa järjestelmää selkeämpi. Ottaen kuitenkin huomioon sen, että asetusehdotuksen II lukuun on saatu useita Suomen tärkeinä pitämiä

muutoksia, valiokunta ei vastusta osittaisen yleisnäkemyksen aikaansaamista.

Valiokunta korostaa, että Suomen jättämä yleisvarauma asetustekstiin tulee edelleen säilyttää. Asetustekstiin on voitava vielä palata, mikäli se neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa osoittautuu tarpeelliseksi.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 5 päivänä maaliskuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pirkko Mattila /ps
vpj. Mika Kari /sd
jäs. Maarit Feldt-Ranta /sd
Satu Haapanen /vihr
Rakel Hiltunen /sd
Reijo Hongisto /ps
Risto Kalliorinne /vas

Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Antti Lindtman /sd
Tapani Mäkinen /kok
Kari Tolvanen /kok
Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.